

ՀԱՐՆԷ ՊԼՊՈՒԼ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ

1912

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՅԾՈՒՄԻ ԱՅԾՈՒՄԻ

891.99

7-69

0 2 / 1 1 0 7

221.99
7-63

- 6 NOV 2011

ՀԱՐՔԷ ՊԼՊՈՒԼ

Ը Ն Դ Վ Զ Ո Ւ Մ

1912

ՀԱՅ. ԱՏՐՈՒՇԱՆ, ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

22.07.2013
1011150

1005 vom 8

3664-2004

Լ Ն Դ Վ Զ Ո Ւ Մ

— 0303030 —

Ա.

Ինձի ըսին թէ, ով մարդ, ճակատագիրդ ստոր-
կութեան և սատապանքի սև շղթայ մըն է, թէ,
իբրև տկար արարած, դատապարտուած ես յաւիտեան
խոնարհելու մարդկային բոլոր բարձրացումներէդ.
Թէ ուրիշներ. զօրաւոր քեզմէ, խոսելի նողկանքով
մը միայն կոխկռաքեր են քեզ ու անցեր են վրայէդ:

Անոնք չեն ուզեր աեսնել ոգեվարային խղճուկ
զալարումներդ, հեղիկ մը գոնէ չեն ուզեր կ'ըսեմ,
ո'վ բարեկամ, արգահատիլ հիքութեանդ վրայ, ու
անցեր են ու կ'անցնին զեռ իրենց պիղծ ոտքերուն
աակ ճգմելով բովանդակ Ազատ կանութիւնդ:

Մտի'կ ըբէ.

Եթէ կ'ուզես, իբրև մարդ, իբրև քաղաքացի,
հաստատուն կոտան մը ունենալ հասարակութեան
մէջ, եթէ կ'ուզես զո'րս գալ սա զենքի մարդ

կեանքէդ, թե ու թա'փ տալ կաշկանդուած խեղճնե-
րուդ և յարութիւն՝ զգեանուած Աղատականու-
թեանդ՝

Նաեւէ՛ս եկուր . .

Ես ուխտած եմ, առե'ն գնով, աղբիւ ազատ ու
անկաշկանդ, և կ'ուզեմ որ այս ուխտը սերմնաւորուի
նաեւ քո'ւ մէջ. ես ուխտած եմ քո'ւ կէ ըլլալ և կը
փափաքեմ որ դուն ալ իմը ըլլաս :

Յաւը միայն կարող է տարամերժ սիրանքն իրար
շողկապել . « թշուառն՝ թշուառն է լոկ բարեկամ » .
ու մենք, թշուառներ, միեւնոյն ցուրտով տաքորուած
ու էրուած մի'եւնոյն կըսկով, ահա կը մերձենանք
իրարու, ըն'ր սեղմեմ ձեռքդ :

Եւ որպէսզի ազատ քաղաքացիի մը բոլո'ր առա-
ւելութիւնները վայելենք լիապէս, ահա'ւասիկ ես կը
ապստամբիմ ամէ'ն անոնց դէմ՝ որ կը տիրեն ինձի
որ լոյսի փոխանէն խաւա'րն ինձ կը ցուցնեն, որ կը
ապաակեն զիս արդար իրաւունք երես փոխանէն,
կը լացնեն զիս ու յետոյ զիւային քրքիջով մը կը
քրքջան վրաս :

Ես կ'ապստամբիմ, ես կ'ուխտեմ կոտորիլ .

Նաեւէ՛ս եկուր . .

Բ.

Դեռ երէկ լսեցի պատմութիւնդ

Իմացայ թէ հեռու երկրէ կուգաս դուն, թողեր
ես վարանկոյ զմայելի հորիզոնները, թողե'ր ես հայ-
րենի կտուրդ, կիսդ ու մինիսիկ լաճերդ :

Լսեցի թէ թշուառութիւնը իր ամենէ'ն զարնու-
ելիլի ցնցողականութեամբը ափ տուեր է չէմքդ :

Այնուհետեւ, այդ ապերախս կենցաղին առջեւ ան-
հանդուրժ, վերջին յուսադրանքը աուեր ես քու վին-
ներուդ, հուսկ համրոյրը աուեր ես անոնցմէ, և այն
ցուպով, որը ժամանակին ամբողջ հօտ կը հովուէր,
բաժնուեր ես սիրական երգիքդ :

Կսկծանքով լսեցի թէ ճակատագ ային ի'նչ դժ-
նեկ լիկումներ փչտուեր են ճարտադ, ու դուն, դարիս
ու վատրանդի . հողիիդ բոլոր ուժը, սրտիդ ամբողջ
աւելնը և կիսն օբերուդ բովանդակ կենսունակութիւնը
սպառեր ես չոր հացի մը համար :

Անձայր հորիզոններ բարդ բարդ անցեր են դըլ
խուդ վրայէն, ու գուն ծծեր ես անոնց պատրուդ ու
ցնցող ամէ'ն դառնութիւնները :

Անսահման տարածութիւններ գետերու պէս վազեր են ուտարուող տակին, ու դուն, մէջդ կրեր ես անոնց բոլոր վայրենի մոլուցքը:

Անցեր ես քաղաքներ վերջապէս, այն ակնկալութիւնով թէ քաղքցին աւելի՛ յստակ կը կարգայ կեանքդ թէ հոն սիրտն աւելի՛ զգայուն, մարդն առուելու և՛ս բարեկամ է քեզի. աւա՛ղ որ կեանքը քէնոտե՛ր է հետդ:

Ու դուն, այդ օտարութեան մէջ անօգնական ու անապաւէն, նօթի ու ծարաւ քաշկռաքեր ես պահ մը սա խաչը կեանքիդ:

Ա՛հ, չե՛մ կրնար. չե՛մ կրնար շարունակել. ան՛ս աչքերս կը բողբոջեն անյաղ կատաղութիւնով մը և առամներս կը կրճտին քինախնդրօրէն:

Ինծի հասկցողցին թէ հիմակ հոս ես, աղայի մը քով, ծառայ՝ զո՛ւրկ ազատութենէ, զո՛ւրկ լոյսէ, զս՛ւրկ իրաւունքէ:

Կաշխատիս, կը տքնիս անքուն, ու տակաւին ոչինչ ես չահած. անո՛րն է ամէն ինչ. և՛ վայելքը, և՛ իրաւունքը, և՛ պատիւդ, և՛ հակատաղ ըրի:

Անդին՝ թշուառութիւնը իր աննկա ազդելի աւերները սկսած է գործել անակէզ ներս և Անթիոսութիւնը՝ զառանցող զիւահարումներ ունենալ քուկիւններուդ մէջ:

Ու հակատաղիդ դեռ կախուած է անո՛ր, աղայի մը կամայականութենէ՞ն:

Ինչո՞ւ:

Չէ՞ դուն ալ մարդ ես անոր նման և չէ՞ քու բազուկդ է առանցքը անոր գոյս, թեան ալ, ու չէ՞ որ, ո՛վ բարեկամ, այս կրկնակ հանդամանքներով դուն ալ իրաւունք կ'ունենաս ապրելու աղատ, աշխատելու և վայելելու միաժամանակ:

Բայց նիւթը, որուն ետեւն կը վազիս դուն հեւի հեւ, որպէսզի անով ընտանիքիդ ամբողջ կեանքը փրկագործես, դա՛րձեալ անորն ե. ի՞նչ ունիս դուն. Աշխատանք՝ այլ յաճախ անթութիւն, իրաւունք՝ այլ միշտ պարտք:

Ա՛նտանիւի...

Բարեկամ, ես ուխտած եմ նուիրուիլ քեզի, ես ուխտած եմ ազատել քեզ, ազատել նաեւ հեռուոր բնտանիքիդ կեանքն ու պատիւը. ես ուխտած եմ ամբողջ ձնշուղներուն կեանքն ու պատիւն ալ ազատագրել:

Կ'ուզեմ որ դո՛ւն ալ այս ուխտերը բնեւ ինծի փոխադարձաբար, կ'ուզեմ որ դո՛ւն ալ ըմբռնես անոնց կենսունակութիւնը և յանուն Տառապող Դասակարգին, դո՛ւն ալ քու զօրութիւնդ միացնես իմինին, ես ուխտած եմ պայքարիլ:

Նսեմէ՛ս եկուր...

գ.

Հերի՛ք է . ո՛վ շինական :

Պատմութիւնդ փշաքաղէց բոլոր մատծումներու :

« Հող չունիմ » . կ'ըսես ինձի . եւ արդունքդ կը խօսի արդէն որտի՞ց բոլոր դաղաբլիները միասմի :
Հողդ ի՞նչ տէրը ունի անդին . կ'խոզը . ա՛յն որ բիրա ուժը ունի իր ձեռքին տակ . ա՛յն որ նստած է թուշապատ բազկոստի մը վրայ՝ անհոգ ու անաշխատ . այն որ տարբեր է շարունակ քուկին՝ խաղալ վատասխալի . ա՛յն որ իր երջանիւթ լինել բոլոր քուկին տրիւն աղջունքէդ է . քաղեր :

Ի՞նչ ունիս դուն . հազա՛ր տատապանք ու ծով ծով սրբաքեր :

Գրաստ մը որ կ'աշխատի միայն ինչ տիրոջ՝ համար . գրաստ մը որ կուրճէն ու տնայատակ կը քուլէ անոր մէջ մի հրամանին ներքեւ . գրաստ մը վերջապէս . որ սահմանուած է օր մը ստակիլու ամէնաանոցի ստորուձիւններու տակ :

Ահա այդ սղորմելի գրաստն եւ դուն :

Մաիկ ըրէ . ո՛վ գեղջուկ եղբայր :

Կ'ուզե՞ս որ յաւէտ անշարժանան այն ձեռքերը . որոնք տնարդարութիւնը կը նիւթեն . եւ կ'ուզե՞ս որ իրաւունքներիդ յարկուն իրենց լայն սահմանին մէջ :

Ինձի հետեւէ՛ . . .

Ես նուիրականօրէ՛ն եւ անդրդուելիւ բէ՛ն . ո՛րտա՞մ եմ աջակցիլ քեզի . բարձրացնել քեզ՝ նախ ինքզինքիդ մէջ եւ յետոյ հանուրին տալ :

Գոռն պիտի ունենաս քո . սեփական հողը . եւ տնձկունմիտի պիտի մնայ ան . դուն պիտի աշխատը անկախ եւ պիտի վաշկետ տնկաշխանդ :

Մենք թափօր մը կը կողմենք ձեռնոցներու . եւ մեր ունեւոր սրբազան է . մեր կամքը անկուր եւ մեր բազուկը պողպատ :

Միացի՛ր մեզի . բե՛ր ուժդ մերինն . խառնելու :

Լսեցէ՛ք եւ զուք . ո՛վ ձեռնոցներ ամէն երկրի . զուք որ բազուկ ունիք եւ զուք էք վաճիլքէ զուք որ ստեղծագործելու ամէն առաւելութիւնները ունիք բայց անօթի էք . եւ դուք . որոնց միտքը աղբիւրն է աշխարհի բոլոր Գեղեցիութիւններուն . այլ սակայն ամենազանգի Տղեղութիւններու մէջ կը առաւելուիք . լսեցէ՛ք մեզի . մենք խախտ չունինք ո՛չ սեռի . ո՛չ ազգութեան եւ ո՛չ դասանա՛րի . չէ՞ որ մենք Տառապանքի երկւորեակներ ենք . մենք կ'ողջագուրենք Ձեզ մեր սրտի բոլոր զօրութիւնովը :

Մենք ուխտած ենք իսկական ու ճշմարիտ Արդարութիւնը ստեղծել . եւ կեանքի ու ինչքի . իրաւունքի եւ բարօրութեան կար իր Յաղթանակը դուցնել բովանդակ աշխարհի :

Մենք կ'ապստամբինք . մենք ուխտած ենք մաքաւիլ .

Նկատեցէ՛ք մեր Հոռանքին մէջ :

Դ.

Ինչո՞ւ սկսար ամբողջ վայրագութիւնը կիրքէդ մեղի դարձնել, ինչո՞ւ աչքերդ սկսան փայլատակել ահաւոր կրակովը Ատելութեան, եւ ինչո՞ւ, ո՛վ զինուոր, սուրդ սկսաւ յոխորտ ճօճումներ ունենալ ափիդ մէջ:

Տանջողներու բանակն է որ կը շարժի այսօր. Բողոքի ձայնն է որ կը գոռայ. Ընդվզումի անկղ հոսանքն է որ կը բախի Տիրապետողներու հոսանքին:

Մենք կ'արգահատինք քու վրայ, ո՛վ զինուոր, վասնզի դուն անմեղ զոհն ես էէնց այն վատթար Դասակարգին:

Բեղ շլացուցեր են փառքի եւ անմահութեան նախիր շողորքորթութիւններով:

Դուն զժբախտ խաբուած մըն ես:

Ի՞նչ կ'ուզես մեզմէ...

Կ'ուզես լռեցնել այն ձայնը, որ հաղար հաղարներու ձայնն է. կ'ուզես սանձահարել այն Ապս-

տամբութիւնը, որ ժողովրդինն է ի՛սկ եւ իսկ:
Մտի՛կ ըրէ:

Մենք երէկի համբերն ենք անարգուած, ո՞ր պատառ մը հացի սերուն՝ զլուխ ծակելինք Տէրերու գըձուծ սաղբանքներուն առջեւ:

Մենք անքաղինք ու լռեցինք:

Բայց բողոքն ու զայրոյթը հեղձնաւ սկսան սարսել մեր ներաշխարհի բոլո՛ր կամարները:

Եւ այն հրաբուխին պէս, որ անախորէն կը ցընցէ երկիրը ու կը պատռէ անոր ամէն խաւերը, արձակելու համար իր բոլոր լավան, անաւասիկ մեր շրթունքներուն փականքները կը խորտակուին այն պոթիկուսին Բարոսաացումի, զոր ծաւն ու Տառապանքը սակեղնեցին մեր մէջ:

Ու մենք գիտակից մեր զօրութեան, անո՛ կը բանանք մեր բերանները եւ ամենօրէն կը գոչենք:

« Դուք չէ՛ք կընտր, ո՛վ խմբակը սինդքոր Իշխողներու, Արգարութեան հետ խուզայ, ինչպէս մահուէ մը իր պուպրիկին հետ. մենք կուգանք աւելի նուիրականացնել զանիկա Դուք չէ՛ք կընար ժողվորդի արդար ձայնը խեղդել ձեր յիմար խաժամութիւն մէջ. մենք կուգանք անա լայն մակարդակ տալ անոր իրաւունքներուն. դուք չէ՛ք կընար, հեծած ժողովրդի յամակին. ձեր կոյր—հլու գործիքը դարձնել զանի, մենք կուգանք զօրաւոր ու անընկճելի ուխտով, վերջ մը տալ յաւելո Դատաւարգային սա պառակտող զրութեան, եւ, արիւնի զնով, Հաւասարու-

թիւնը Սշխատանքի եւ Զայեւրի՝ անբաղնաւոր դար-
ձնել աշխարհի ամէն մասերուն մէջ » :

Մենք կը հաւատանք Հաւաքական համերաշխ ու-
ժի Զօրեղութեանը :

Չ^Ը դուն ալ սեր եղբայրն ես, ո՛վ զինեալ, միա-
ցի՛ր մեզի. ախ՛ր մեր շարքերուն մէջ :

Մենք կ'ընդգլինք. մերք ուստած ենք մար-
տնչիլ աննուաճօրէն :

Հեան՛է՛ մեզի...

Վ Ե Ր Չ

3669-2007

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0065986

51173

ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱ